# MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY

V tomto dokumentu je vysvětleno, jak Evropská unie podporuje malé a střední podniky. Jsou v něm nastíněna hlavní unijní opatření ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti, zlepšení jejich přístupu k financování a podpoře inovací. Poskytuje také přehled nedávných iniciativ, které jim mají pomoci přizpůsobit se digitální transformaci, dekarbonizaci a náročnějším hospodářským a geopolitickým podmínkám. Zabývá se právním základem politiky EU v oblasti malých a středních podniků, jejími cíli a výsledky a úlohou Evropského parlamentu při prosazování této politiky.

## PRÁVNÍ ZÁKLAD

— Smlouva o fungování Evropské unie: rámec politiky EU pro malé a střední podniky je stanoven v řadě ustanovení této smlouvy, zejména v jejích článcích 101 až 109 o hospodářské soutěži, v článcích 110 až 113 o zdanění a v článcích 49 až 54 o právu usazování v právu obchodních společností.

— Doporučení Komise o definici mikropodniků a malých a středních podniků (doporučení 2003/361/ES): pro účely politiky EU jsou malé a střední podniky v doporučení definovány jako podniky s méně než 250 zaměstnanci a buď s ročním obratem nepřesahujícím 50 milionů EUR, nebo s bilanční sumou roční rozvahy nepřesahující 43 milionů EUR.

## CÍLE

Malé a střední podniky představují 99,8 % všech podniků v EU. Podle nejnovějších údajů zaměstnávaly malé a střední podniky v EU v roce 2024 přibližně 89,8 milionu lidí a jsou i nadále základním zdrojem podnikání a inovací.

V této souvislosti se EU snaží zajistit, aby její politika a opatření v oblasti malých a středních podniků:

— byly vstřícné vůči malým podnikům,

— zvyšovaly konkurenceschopnost malých a středních podniků, a

— přispívaly k tomu, aby se Evropa stala přitažlivějším místem pro zakládání společností a podnikání.

## DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

### A. Iniciativa „Small Business Act“ z roku 2008

V červnu 2008 představila Komise komplexní iniciativu na podporu malých a středních podniků v podobě sdělení o iniciativě „Small Business Act“. Jejím cílem bylo vytvořit nový politický rámec, v němž by byly zahrnuty stávající nástroje a který by navázal na Evropskou chartu pro malé podniky a na sdělení s názvem „Moderní politika malých a středních podniků pro růst a zaměstnanost“.

### 1. Inteligentní regulace

Jedním z hlavních cílů uvedené iniciativy je omezit byrokracii. Malým podnikům pomáhají zejména změny:

— směrnice o opožděných platbách, která vyžaduje, aby orgány veřejné moci prováděly platby do 30 dnů, a která slouží jako záruka pro malé a střední podniky, a

— směrnice o elektronické fakturaci, která přiznává elektronickým fakturám stejný status, jako mají faktury v papírové podobě.

Komise ve svém sdělení z dubna 2021 o zlepšování právní úpravy zavedla rovněž přístup „jeden přijmout – jeden zrušit", aby se omezila administrativní zátěž způsobená novými právními předpisy EU.

### 2. Přístup k financování

Finanční trhy často nedokážou malým a středním podnikům poskytnout potřebné finanční prostředky. Určitého zlepšení bylo dosaženo, pokud jde o dostupnost finančních prostředků a úvěrů pro malé a střední podniky formou poskytování půjček, záruk a rizikového kapitálu. Svou činnost ve prospěch malých a středních podniků rozšířily i evropské finanční instituce – Evropská investiční banka a Evropský investiční fond. V listopadu 2011 předložila Komise návrh „akčního plánu ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování". Tento plán zahrnoval mimo jiné politické iniciativy, jež měly zjednodušit jejich přístup k trhům s rizikovým kapitálem.

### 3. Malé a střední podniky na jednotném trhu

V iniciativě Small Business Act a ve sděleních Komise s názvem „Na cestě k Aktu o jednotném trhu – Pro vysoce konkurenceschopné sociálně tržní hospodářství" a „Akt o jednotném trhu II" se zdůrazňuje, že je nutné neustále zlepšovat rámcové podmínky pro podniky na jednotném trhu. Zřizování malých a středních podniků a jejich působení na vnitřním trhu usnadňují nejrůznější iniciativy a opatření a další se připravují. Malým a středním podnikům byly kromě toho uděleny výjimky z plnění určitých požadavků, mimo jiné v oblasti hospodářské soutěže, zdanění a práva obchodních společností.

V lednu 2026 zveřejnila Komise výroční zprávu o jednotném trhu a konkurenceschopnosti pro rok 2026, která zahrnuje první roční plán pro prosazování jednotného trhu, jehož cílem je důrazněji řešit problém překážek v členských státech. Zároveň se v páté zprávě pracovní skupiny pro prosazování pravidel jednotného trhu (SMET) poukazuje na práci vykonanou za účelem snížení administrativní zátěže v případě poskytovatelů přeshraničních služeb prostřednictvím osmi osvědčených postupů a za účelem řešení praktických překážek, které brání například přeshraničnímu otevírání bankovních účtů. V březnu 2026 Komise zveřejnila rovněž výzvu k předložení faktických podkladů týkajících se územních omezení nabídky, která byla ve strategii pro jednotný trh z roku 2025 označena za jednu z nejškodlivějších překážek jednotného trhu.

### 4. Politika hospodářské soutěže

Politika EU v oblasti státní podpory je dlouhodobě vůči malým a středním podnikům příznivá a zohledňuje specifické obtíže, se kterými se potýkají. V roce 2014 přijala Komise revidované obecné nařízení o blokových výjimkách pro státní podporu (nařízení (EU) č. 651/2014). Jedním z prvků modernizace státní podpory byla větší flexibilita

poskytnutá unijním zemím při udělování státní podpory malým a středním podnikům bez předchozího oznámení a schválení Komisí, a to za určitých podmínek. Na základě tohoto nařízení mohou malé a střední podniky získat státní podporu až do výše 7,5 milionu EUR.

### B. Sítě EU pro malé a střední podniky

Jako příklad sítí zaměřených na malé a střední podniky lze uvést:

— v oblasti všeobecných podpůrných služeb pro malé a střední podniky v EU: síť Enterprise Europe Network, SOLVIT, Vaše Evropa a národní kontaktní místa pro nařízení REACH,

— v oblasti inovací a výzkumu: evropskou asistenční službu pro otázky duševního vlastnictví, Techweb pro malé a střední podniky a poradenské centrum pro malé a střední podniky v záležitostech práv duševního vlastnictví v Číně,

— v oblasti odvětvové podpory: Evropskou síť obchodních a inovačních center, Evropskou inovační síť pracovních míst a iniciativu Gate2Growth.

### C. Malé a střední podniky a výzkum

Z hlediska růstu malých a středních podniků v EU má rozhodující význam výzkum a inovace. V rámci programu Horizont 2020 (2014–2020) se EU snažila zvýšit podporu výzkumu a inovací v malých a středních podnicích, zejména prostřednictvím specializovaného nástroje pro malé a střední podniky určeného pro rizikové projekty v rané fázi. Konkurenceschopnost malých a středních podniků byla spolu s investicemi do oblastí, jako jsou výzkum a inovace, nízkouhlíkové hospodářství a informační a komunikační technologie, rovněž jedním z 11 tematických cílů politiky soudržnosti na období 2014–2020.

Na tento přístup navazuje program Horizont Evropa, který probíhá až do roku 2027 a jehož součástí je Evropská rada pro inovace. Jedná se o hlavní inovační program s rozpočtem ve výši 10,1 miliardy EUR na podporu průlomových inovací v průběhu celého životního cyklu začínajících podniků a malých a středních podniků, od rané fáze výzkumu až po jeho financování a rozšiřování.

Do budoucna navrhla Komise v rámci rozpočtu EU na období 2028–2034 téměř dvojnásobný rozpočet na program Horizont Evropa a vytvoření nového Evropského fondu pro konkurenceschopnost, jenž by sloučil několik nástrojů financování do jednoduššího rámce a reagoval na klíčový požadavek malých a středních podniků, který vyslovily ve fázi konzultací.

### D. Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků

Program pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků (COSME) zřízený nařízením (EU) č. 1287/2013, který probíhal v letech 2014 až 2020, měl rozpočet 2,3 miliardy EUR. Malým a středním podnikům poskytl podporu prostřednictvím přístupu k financování, přístupu na trh a internacionalizace, podnikání a inovací a podpory cestovního ruchu a tvůrčích odvětví. Na základě svých finančních nástrojů zajistil pro malé a střední podniky 17,5 miliardy EUR, včetně záruk ve výši 7,7 miliardy EUR na podporu více než 340 000 malých a středních podniků a 3,5 miliardy EUR určených pro 550 000 začínajících a rychle se rozvíjejících podniků. Více než půl milionu malých a středních podniků využilo podporu vývozu, veletrhy

a podnikatelské sítě, zatímco podporu na přeshraniční spolupráci získalo více než 200 obchodních klastrů. V rámci programu COSME byla poskytnuta podpora také více než 10 000 malých a středních podniků prostřednictvím inovačních poukázek a poradenských služeb, nabídnuty služby pro rozvoj podnikání více než 1000 malých a středních podniků a podpořeno 1500 projektů v oblasti cestovního ruchu a 2000 tvůrčích malých a středních podniků prostřednictvím financování a odborné přípravy.

Po ukončení programu COSME v roce 2020 byla jeho činnost začleněna do jiných programů EU.

### E. 2020–2024: podpora malých a středních podniků v neklidné době

V březnu 2020 zveřejnila Komise sdělení „Nová průmyslová strategie pro Evropu" a „Strategie pro udržitelnou a digitální Evropu zaměřená na malé a střední podniky", která obsahovala návrhy, jak pomoci malým a středním podnikům při jejich působení, rozvoji a expanzi. V dubnu 2020 zareagoval Parlament na dopad pandemie onemocnění COVID-19 na průmyslové dodavatelské řetězce a malé a střední podniky tím, že přijal usnesení o koordinovaných opatřeních EU na podporu oživení hospodářství. V listopadu 2020 přijali poslanci Evropského parlamentu usnesení o nové průmyslové strategii pro Evropu, v němž vyzvali Komisi, aby předložila revidovanou průmyslovou strategii.

Jak se zdůrazňuje ve strategii pro malé a střední podniky, malé podniky potřebují získat snadnější přístup k finančním prostředkům. Za tímto účelem se Parlament a Rada v roce 2024 dohodly na změnách směrnice o trzích finančních nástrojů (2014/65/EU) v rámci nařízení o kotování malých a středních podniků. Vzhledem k inflaci a širší hospodářské nejistotě, které jsou důsledkem zejména prudkého nárůstu nákladů na energie a suroviny, zveřejnila Komise v září 2023 balíček opatření na pomoc malým a středním podnikům. Jeho součástí je návrh nařízení o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích a návrh směrnice, kterou se zavádí daňový systém sídla pro mikropodniky a malé a střední podniky.

### F. 2025–2026: zjednodušení v praxi

Od února 2025 zahájila Komise rozsáhlé úsilí o zjednodušení právních předpisů. Ve svém pracovním programu na rok 2026 uvedla, že se více než polovina jejích legislativních iniciativ bude zaměřovat na zjednodušení a snížení administrativní zátěže celkově o 25 % a v případě malých a středních podniků o 35 %.

V květnu 2025 zahájila Komise Strategii EU pro startupy a scaleupy s cílem zlepšit rámcové podmínky pro zakládání a rozšiřování inovativních podniků v Evropě. V nedávané době, dne 18. března 2026, předložila návrh na zřízení podnikové struktury EU Inc. jako součást širší agendy 28. režimu. Jedná se o nepovinný jednotný soubor pravidel EU pro podniky, který má inovativním společnostem usnadnit zakládání, působení a růst v celé EU. Podle návrhu by bylo možné založit společnost do 48 hodin za cenu nižší než 100 EUR bez požadavku na minimální základní kapitál a prostřednictvím čistě digitálních postupů.

V únoru 2026 byla přijata směrnice Omnibus I, která má zjednodušit směrnici o podávání zpráv podniků o udržitelnosti a směrnici o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti. Pomohla omezit rozsah povinného podávání zpráv v případě malých

a středních podniků a zmírnit tlaky na dodržování předpisů, které se prostřednictvím hodnotových řetězců přenášejí na menší podniky.

## ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament soustavně podporuje rozvoj evropských malých a středních podniků prostřednictvím své práce na zlepšování právní úpravy, přístupu k financování, průmyslové politice a jednotném trhu. V posledních letech se zaměřil na snížení kumulativní zátěže právních předpisů EU, zlepšení platebních a finančních podmínek a snadnější zakládání a rozšiřování inovativních podniků na celém jednotném trhu.

Klíčové kroky Parlamentu:

— leden 2026: Parlament přijal usnesení o legislativní iniciativě „28. režim", v němž vyzval k vytvoření jednotného právního rámce EU pro inovativní společnosti, který by usnadnil zakládání a rozšiřování podniků na celém jednotném trhu,

— červenec 2023: ve svém usnesení o stavu Unie malých a středních podniků vyzval k i) posouzení kumulativního dopadu právních předpisů EU na malé a střední podniky, ii) k jejich dalšímu zjednodušení, iii) k rychlejším opatřením proti opožděným platbám, a iv) k většímu úsilí o uvolnění finančních prostředků,

— červenec 2022: ve svém usnesení o zlepšování právní úpravy: Společně v zájmu lepší tvorby právních předpisů vyzval k větší transparentnosti přístupu „jeden přijmout – jeden zrušit" a k tomu, aby byly na všech úrovních řízení a správy zohledněny veškeré náklady na dodržování předpisů,

— listopad 2020: Parlament přijal usnesení o nové průmyslové strategii pro Evropu, v němž vyzval k vytvoření průmyslové strategie, která by zahrnovala všechny průmyslové ekosystémy, včetně malých a středních podniků,

— září 2016: ve svém usnesení o přístupu malých a středních podniků k financování a o větší rozmanitosti financování malých a středních podniků v rámci unie kapitálových trhů vyzval k zajištění většího přístupu malých a středních podniků k finančním prostředkům a k jejich rozmanitějšímu financování v rámci unie kapitálových trhů.

Tento dokument vypracovala tematická sekce Evropského parlamentu pro transformaci, inovace a zdraví. Další informace k tomuto tématu naleznete na internetových stránkách Hospodářského a měnového výboru (ECON), Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE) a Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO).

Matias Kambic / Marianne Simonne Eva MAQUET
04/2026